

Suonenjoen kaupungin kotoutumisohjelma

KH 18.11.2024

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma	5
2.1 Osaamisen ja palvelutarpeen arvio ja kotoutumissuunnitelma työnhakijalle	5
2.2 Osaamisen ja palvelutarpeen arvio ja kotoutumissuunnitelma muille kuin työnhakijoina oleville.....	6
3 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio	6
3.1 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio työnhakijoille	7
3.2 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio muille kuin työnhakijoina oleville	7
4 Kotoutumiskoulutus.....	8
4.1 Kotoutumiskoulutus työnhakijoille	8
4.2 Kotoutumiskoulutus muille kuin työnhakijoina oleville	8
5 Muut kotoutumista edistävät koulutukset ja palvelut	9
5.1 Luku- ja kirjoitustaidon opetus	9
5.2 Sisä-Savon Kansalaisopisto	10
5.3 Hyvinvointia ja liikuntaa tukevat palvelut.....	10
5.4 Työllistymistä ja yrittäjyyttä edistävät palvelut.....	11
6 Kotoutumista edistävä ohjaus ja neuvonta	11
7 Muut palvelut kotoutumisen edistämiseksi.....	12
7.1 Asuminen.....	12
7.2 Koulutuspalvelut.....	13
7.2.1 Varhaiskasvatus.....	14
7.2.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja TUVA-opinnot.....	14

7.3 Vapaa-aikapalvelut	15
7.3.1 Nuorisopalvelut	15
7.3.2 Kulttuuripalvelut.....	16
7.3.3 Kirjasto	16

1 Johdanto

Kunnan kotoutumisohjelman vähimmäissisällöstä säädetään laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023). Tässä asiakirjassa kuvataan Suonenjoen kaupungin järjestämät kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Kotoutumispalvelut on Suonenjoella järjestetty yhteistoiminnassa Rautalammin kunnan kanssa. Tässä asiakirjassa viitattaessa kunnan kotoutumisohjaajaan, tarkoitetaan Rautalammin kunnalta sopimusperusteisesti hankittua työpanosta. Lakiin kotoutumisen edistämisestä on tulossa mahdollisia muutoksia, joista hallitus on antanut esityksensä tämän asiakirjan laatimisen aikana. Muutokset koskevat kotoutumisohjelman osalta luopumista monialaisista osaamisen- ja palvelutarpeiden arvioinnista, monialaisista kotoutumissuunnitelmista ja perheiden kotoutumissuunnitelmista. Mikäli lakiesitykset etenevät suunnitellusti, kotoutumisohjelmaa mukautetaan sen mukaiseksi.

Vastuu kotoutumisohjelman laatimisessa on ollut kaupungin hyvinvoinnin ja vapaa-ajan palveluissa. Ohjelmaa tehdessä on kuultu kaupungin muita toimialoja. Kotoutumisohjelmaa on pohjustettu SavoGrown hallinnoiman Mutkatonta kotoutumista-hankkeen järjestämissä työryhmissä. Työryhmissä on kerätty kunnan alueella olevia kotoutumisen edistämisen palveluita yhteen ja kehitetty niiden sisältöä.

Kotoutumisohjelma perustuu tämänhetkiseen maahanmuuttotilanteeseen ja palvelutarpeeseen Suonenjoella. Maahanmuuttaneista tilapäistäsuojelua saavat ukrainalaiset asiakkaat ovat suurin kohderyhmä ja opiskeluperusteisesti maassa olevat lukion opiskelijat toinen selkeä kohderyhmä. Näiden lisäksi Suonenjoella on erityisesti kausityössä työperusteisesti maassa olevia ja vähäisesti myös muita maahanmuuttaneita.

Lukiossa opiskelevien Finest Future opiskelijoiden osalta kotoutumisen ja palveluiden organisoinnin vastuu on lukiolla. Lukio on yhteydessä kotoutumisohjaajaan, jos ilmenee tarvetta kotolain mukaiselle osaamisen ja palvelutarpeen kartoitukselle. Palvelutarpeen kartoituksen perusteella opiskelijoille tarjotaan tämän kotoutumisohjelman mukaisia palveluita.

Valmis kotoutumisohjelma hyväksytään Suonenjoen kaupunginhallituksessa. Ohjelma julkaistaan kaupungin nettisivuilla ja siitä tiedotetaan yhteistyökumppaneita. Ohjelmasta viestitään kaupungin some kanavissa ja suoraan kohderyhmät tavoittavissa kanavissa.

Kotoutumisohjelmaa ja sen toteutumista seurataan vähintään kerran neljässä vuodessa. Tällöin tarkistetaan ohjelman toimivuus, kaupungin maahanmuuton tilanne ja tehdään tarvittavat muutokset ja

päivitykset kotoutumisohjelmaan. Maahanmuuttotilanteen olennaisesti muuttuessa kotoutumisohjelmaa tarkastetaan tarvetta vastaavaksi useammin.

2 Palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma

Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet sekä järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet. Palvelutarpeen arvio tehdään monialaisessa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, kun asiakkaan tilanne sitä vaatii. (Laki kotoutumisen edistämisestä 14-15§.)

Kunnan on laadittava laissa määritellyille kohderyhmille kotoutumissuunnitelma, jos sen katsotaan palvelutarpeenarvioinnin perusteella edistävän kotoutumista. Kotoutumissuunnitelma on laadittava monialaisesti hyvinvointialueen kanssa, jos on tarve palveluiden yhteensovittamiselle. (Laki kotoutumisen edistämisestä 16-17§.)

2.1 Osaamisen ja palvelutarpeen arvio ja kotoutumissuunnitelma työnhakijalle

Työnhakijana olevien maahanmuuttajien osalta palvelut tuottaa työvoimaviranomainen koko työllisyysalueelle. Palveluja tuotetaan hybridimallilla eli sekä lähi- että etätapaamisina asiakkaiden palvelutarpeet sekä kuntakohtaiset asiakasmäärät huomioiden. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarvearvio (myös monialainen) tehdään pääsääntöisesti lähitapaamisena, jalkautumalla asiakkaan asuinkuntaan. Sovitusti asiakkaan palveluprosessin aikana voidaan hyödyntää myös etävalmennusta, käyttämällä suojattua etäyhteyttä. Kotoutumissuunnitelma sekä monialainen kotoutumissuunnitelma laaditaan pääsääntöisesti samalla tapaamisella kuin tehdään osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tai monialaisen arviointi. Suunnitelmaa päivitetään työnhakukeskusteluissa sekä tarvittaessa aina, mikäli palvelutarpeeseen ja palveluiden järjestämiseen tulee olennaisia muutoksia.

2.2 Osaamisen ja palvelutarpeen arvio ja kotoutumissuunnitelma muille kuin työnhakijoina oleville

Kunnan kotoutumisohjaaja huolehtii osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinneista ja kotoutumissuunnitelmista KotoL 2§ 3 ja 4 momentin mukaisille asiakkaille, kotihoidon tukea saaville asiakkaille ja arviointia pyytävillä asiakkaille.

Asiakkaan tilanteen sitä vaatiessa kotoutumisohjaaja pyytää mukaan vähintään Pohjois-Savon hyvinvointialueen edustajan ja mahdollisesti muita asiakkaan tarvitsemien yhteistyötahojen edustajia ja asiakkaalle laaditaan monialainen osaamisen ja palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma.

Perusteena monialaiselle osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnille ja kotoutumissuunnitelmalle voi olla esimerkiksi se, että asiakkaalla on sairaus tai jokin muu arjen toimintakykyyn vaikuttava tekijä, jonka vuoksi kotouttamisohjaaja yksin ei voi arvioida asiakkaan palvelutarvetta, vaan sen arvioiminen vaatii myös hyvinvointialueen edustajan ammattitaitoa. Perusteena voi olla myös se, että asiakas on alle 18-vuotias ja maassa ilman huoltajaa, jolloin hänet määritellään erityisen haavoittuvassa asemassa olevaksi.

Osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnissa sekä kotoutumissuunnitelmassa hyödynnetään valtakunnallisesti kehitettyjä toimintamalleja ja lomakkeita.

Kaupungin hyvinvoinnin palveluissa oleva kotoutumisohjaaja vastaa osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnista ja kotoutumissuunnitelmasta ja tekee tarvittaessa yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Kotouttamisohjaaja vastaa osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman järjestämisestä ja kutsuu koolle asiakkaan sekä tarvittavat yhteistyötahot. Arviointitapaamisella määritellään yhteistyössä asiakkaalle tarpeelliset toimet ja niiden vastuutahot siten, että ne ovat kaikille osapuolille selvät. Jokainen taho vastaa niistä toimista, jotka on tämän vastuulle määritelty. Kotouttamisohjaaja laatii asiakirjan ja kotoutumissuunnitelman, josta sovitut toimet ja vastuutahot käyvät ilmi, ja toimittaa asiakirjan kaikille osapuolille arviointitapaamisen jälkeen.

3 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio

Kotoutumislain 25§ mukaan kunnan on järjestettävä kotoutuja-asiakkaille yhteiskuntaorientaatio mahdollisuuksien mukaan heidän äidinkiellään tai muutoin hyvin osaamallaan kielillä ottaen huomioon kotoutuja-asiakkaiden kunnassa esiintyvät palvelu- ja kielelliset tarpeet. Monikielisen yhteiskuntaorientaation voi toteuttaa kunta tai palveluntuottaja. Yhteiskuntaorientaation on vähintään

sisällettävä tietoa Suomessa asumisesta, elämisestä ja työskentelemisestä, suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista.

3.1 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio työnhakijoille

Työvoimaviranomainen vastaa monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämisestä työllisyysalueen kuntien työnhakijoina oleville kotoutuja-asiakkaille. Palvelu on uusi kotoutumista edistävä palvelu ja sitä tullaan kehittämään seuraavien vuosien aikana. Palvelua tullaan hankkimaan ostopalveluna sekä järjestämään omana toimintana; myös osana asiakkaiden palveluprosessia, esimerkiksi tukemalla asiakkaan itsenäistä tai ryhmässä tapahtuvaa opiskelua asiakastapaamisilla.

3.2 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio muille kuin työnhakijoina oleville

Suonenjoki hankkii tarvittavat yksittäiset monikielisen yhteiskuntaorientaatioon paikat palveluntuottajalta, jotta asiakkaan pääsy orientaatiojaksolle ei viivästy tarpeettoman pitkäksi. Yhteiskuntaorientaation yksittäisesti hankitut paikat on tarkoitettu niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole työvoimaviranomaisen asiakkaana eivätkä siten pääse osallistumaan monikieliseen yhteiskuntaorientaatioon suoraan työvoimaviranomaisen kautta. Yhteistyötä palvelun hankinnassa tehdään kuitenkin työllisyysalueen ja alueen kuntien kanssa. Mahdollisia palveluntarjoajia on kartoitettu Mutkatonta kotoutumista -hankkeen toimesta syksyllä 2024. Tarkemmat neuvottelut palveluntarjoajien kanssa tullaan käymään vuoden 2025 aikana.

Monikielistä yhteiskuntaorientaatiota arvioidaan tarvittavan vuosittain 0-5 henkilölle pääsääntöisesti ukrainan tai venäjän kielellä. Monikielistä yhteiskuntaorientaatiota tarjotaan asiakkaalle ensimmäisen kotoutumissuunnitelman laatimisvaiheessa.

Monikielinen yhteiskuntaorientaatio toteutetaan tulevina vuosina mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti hybridimallisena opiskeluna tai toissijaisesti etäopiskeluna kotoa käsin. Hybridimallilla tarkoitetaan sitä, että yhteiskuntaorientaation opiskelijat kokoontuvat sovitusti heille osoitettuun opiskelutilaan, jossa he seuraavat etäopetusta. Kaupungilta on työntekijä opiskelijoiden käytävissä opiskelupäivän ajan. Näihin vaihtoehtoihin on päädytty arvioidun vähäisen opiskelijamäärän vuoksi. Lähiopetusta voidaan harkita ja sen mahdollisuuksia selvittää silloin, jos monikielistä yhteiskuntaorientaatiota tarvitsevien henkilöiden määrä on huomattavasti arvioitua suurempi ja näiden

henkilöiden mahdollisuus osallistua yhteiskuntaorientaatioon ajoittuu pääsääntöisesti samalle ajanjaksolle.

Suonenjoen kaupungin hyvinvoinnin palvelut vastaavat monikielisen yhteiskuntaorientaation hankkimisesta. Kotouttamisohjaaja vastaa mahdollisen hybridimallin opiskelutilan ja opiskelupäivän aikaisen tuen järjestämisestä. Kaupungin hyvinvoinnin palvelut ja yhteiskuntaorientaation palveluntuottaja sopivat keskenään opiskelun vaatimista välineistä ja siitä, kenen vastuulla välineiden hankkiminen opiskelijoiden käyttöön on (tietokone, muut mahdolliset välineet). Tätä varten kotouttamisohjaaja kartoittaa yhteiskuntaorientaatiota tarvitsevien henkilöiden välinetilannetta ja digitaitoja.

4 Kotoutumiskoulutus

Kotoutuja-asiakkaille on järjestettävä kotoutumiskoulutuksena suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä työelämään ja yhteiskuntaan liittyvää opetusta (KotoL §25). Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain § 61 mukaan työvoimaviranomainen järjestää kotoutumiskoulutuksen työvoimakoulutuksena työnhakijoille.

4.1 Kotoutumiskoulutus työnhakijoille

Pohjois-Savon ELY on kilpailuttanut lähiopetuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen aiemmin koko Pohjois-Savon alueelle. Kilpailutukseen sisältyy optio vuodelle 2025 ja loppuvuoden 2024 aikana käydään neuvottelut option hyödyntämisestä palvelun tuottamiseksi työllisyysalueen työnhakijoina oleville kotoutuja-asiakkaille. Kotoutumiskoulutuksen tuottamista omana toimintana tullaan myös kehittämään. Lisäksi Suonenjoella on ollut omaa kotoutumiskoulutusta tilapäistäsuojelua saaville, johon on tullut osallistujia myös Rautalammilta.

Tarkoitus on hankkia myös verkossa toteutettavaa kotoutumiskoulutusta, jotta kotoutumiskoulutusta olisi mahdollisimman kattavasti saatavilla koko alueella. Kielitaidon päättöttestaus (KotoL 26 §) tehdään kotoutumiskoulutuksen yhteydessä.

4.2 Kotoutumiskoulutus muille kuin työnhakijoina oleville

Kotoutumiskoulutuksen tarve selvitetään yksilöllisesti osaamisen ja kotoutumisen palvelutarvearviota tehdessä ja maahanmuuttanut ohjataan siihen lähtökohtaisesti monikielisen yhteiskuntaorientaation jälkeen. Suonenjoella ei arvioida olevan yhtään kotoutumiskoulutukseen ohjattavaa maahanmuuttajaa,

joka ei olisi työnhakija. Mikäli maahanmuuton tilanne olennaisesti muuttuu ja laajemmalle kotoutumiskoulutukselle olisi tarvetta, se hankitaan palveluntuottajalta. Hankinnassa tehdään yhteistyötä työllisyysalueen ja alueen kuntien kanssa. Koulutus pyrittäisiin järjestämään mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti hybridimallisena opiskeluna tai toissijaisesti etäopiskeluna kotoa käsin, johtuen ennakoidusta vähäisestä osallistujamäärästä. Lähiopetusta voidaan suunnitella, jos koulutukseen osallistujamäärä on riittävä.

Mahdollisia kotoutumiskoulutuksen järjestäjiä on kartoitettu yhteistyössä Mutkatonta kotoutumista - hankkeen kanssa syksyllä 2024 ja hankintaa suunnitellaan tarkemmin tarvittaessa.

Kotoutumiskoulutuksen tilalle voidaan yksilöllisissä tapauksissa räätälöidä sopiva koulutus- ja kotoutumiskokonaisuus seuraavissa luvuissa esitellyistä palveluista.

5 Muut kotoutumista edistävät koulutukset ja palvelut

5.1 Luku- ja kirjoitustaidon opetus

Suonenjoen kaupunki ei tällä hetkellä järjestä erikseen luku- ja kirjoitustaidon opetusta maahanmuuttajille. Tällä hetkellä Suonenjoella asuvat maahanmuuttajat ovat arvion mukaan luku- ja kirjoitustaitoisia omalla äidinkielellään ja suurin osa heistä osaa latinalaiset aakkoset, jolloin erilliselle luku- ja kirjoitustaidon opetukselle ennen varsinaista suomenkielenopiskelua ja/tai kotoutumiskoulutusta ei ole tarvetta. Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen tarvetta arvioidaan sen mukaan, kun kotouttamisohjaaja saa tietoa paikkakunnalle muuttavista uusista maahanmuuttajista ja heidän luku- ja kirjoitustaidon tasostaan. Opetuksen järjestämistä voidaan harkita ja sen mahdollisuuksia selvittää, mikäli kunnassa on tarpeeksi maahanmuuttajia, joilla on selkeä tarve luku- ja kirjoitustaidon opetukselle.

Mikäli kunnassa on yksittäisiä luku- ja kirjoitustaidon opetusta tarvitsevia maahanmuuttajia, kotouttamisohjaaja voi ohjata heidät esimerkiksi aikuisten perusopetukseen Kuopioon tai Pieksämäelle. Kotouttamisohjaaja tekee tarpeen mukaan yhteistyötä lähialueen oppilaitosten kanssa ja auttaa maahanmuuttanutta pääsemään tälle soveltuvan opetuksen piiriin. Oppilaitokset vastaavat opetuksen järjestämisestä ja sen sisällöstä.

5.2 Sisä-Savon Kansalaisopisto

Suonenjoella toimii Sisä-Savon Kansalaisopisto, jonka kursseille maahanmuuttajat voivat halutessaan osallistua. Kansalaisopiston kursseille osallistuminen perustuu aina vapaaehtoisuuteen, mutta kotouttamisohjaaja voi yksilöllisesti suositella asiakkailleen tiettyjä kansalaisopiston kursseja, jotka mahdollisesti edistävät kyseisen asiakkaan kotoutumista ja suomenkielenoppimista. Tarvittaessa kotouttamisohjaaja auttaa kursseille ilmoittautumisessa.

Kansalaisopiston kurssitarjonta vaihtelee vuosittain, mutta valikoimassa on yleensä joka vuosi muun muassa eri kielten alkeis- ja jatkokursseja, liikuntaa ja tanssia, käsitöitä sekä musiikkia. Vuosittain päivittyvä opinto-opas on saatavilla esimerkiksi Suonenjoen kaupungin nettisivuilla. Kurssit ovat maksullisia ja osallistujat vastaavat kurssimaksuistaan itse. Osallistujalta ei peritä maksua, jos kurssit ovat osa kotoutuja-asiakkaalle suunniteltua monikielistä yhteiskuntaorientaatiota tai kotoutumiskoulutusta.

Opetuskielenä kansalaisopiston kursseilla on pääasiassa suomi ja yleensä suurin osa kurssien osallistujista puhuu suomea. Sen vuoksi kaikki kurssit voidaan katsoa suomenkielenoppimista ja kotoutumista tukevaksi toiminnaksi. Kielikurssilla kielenopetus on pääroolissa, mutta yhtä lailla muillakin kursseilla maahanmuuttaja pääsee vuorovaikutukseen opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa, jolloin kielitaito kehittyy ja sosiaaliset verkostot laajenevat.

Kansalaisopistolla on käytössä Kaikukortti, joka mahdollistaa ilmaisia kursseja tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville. Läheistä yhteistyötä tehdään SavoGrown Mutkatonta kotoutumista - hankkeen kanssa tarjoten maahanmuuttaneille suomen kieleen ja kulttuuriin liittyvää opetusta.

5.3 Hyvinvointia ja liikuntaa tukevat palvelut

Suonenjoen kaupunki tarjoaa kuntalaisilleen hyvinvointia ja liikuntaa tukevia palveluita, joita myös maahanmuuttajat voivat hyödyntää. Saatavilla on esimerkiksi henkilökohtaista ohjausta kuntosaliharjoitteluun, kehonkoostumusmittaus sekä hyvinvointivalmennusta. Näiden lisäksi saatavilla on myös henkilökohtaista liikuntaneuvontaa, joka on tarkoitettu terveytensä kannalta liian vähän liikkuville ihmisille. Näistä palveluista vastaavat kaupungin liikuntapalvelut.

Liikunnan harrastaminen edistää ihmisen terveyttä ja ylläpitää toimintakykyä, jotka linkittyvät olennaisesti kotoutumiseen sekä työelämävalmiuksiin. Terveellä ja toimintakykyisellä ihmisellä on hyvät lähtökohdat kotoutumiseen sekä työelämään. Kotouttamisohjaaja voi yksilöllisesti ohjata maahanmuuttajan hyvinvointia ja liikuntaa tukeviin palveluihin ja tarvittaessa varata esimerkiksi tulkin

ensimmäiselle käyntikerralle. Maahanmuuttaja voi ohjautua näihin palveluihin myös työllisyyskoordinaattorin kautta.

5.4 Työllistymistä ja yrittäjyyttä edistävät palvelut

Suonenjoen kaupunki järjestää *työllistymistä edistäviä* palveluita kuntalaisille. Työnhakijoille palvelut perustuvat kannustavaan yksilölliseen tuki- ja työhönvalmennusohjaukseen. Asiakasta ohjataan kirjautumaan työnhakijaksi ja opiskelemaan suomen kieltä. Asiakasta ohjataan yksilön tarpeiden mukaan työpaikan tai ammattiin opiskelun mahdollisuuksien selvittämisessä. Ohjauksessa otetaan huomioon palkkatukipaikat tai työkokeilu. Työllisyysohjaaja tukee tarvittaessa toimintakyvyn arvioinnin ja selvityksien tekemistä yhteistyössä terveydenhuollon ja Kelan kanssa. Työllisyyspalveluissa autetaan yrityksiä ja työnantajia soveltuvan työntekijän rekrytoinnissa, koulutusratkaisujen selvittämisessä ja uuden työntekijän vastaanottamisessa. Lisäksi toimitaan yhdyshenkilönä työllisyysviranomaiseen. Työllistymistä tukevat palvelut on tarkoitettu paikkakuntalaisille työnhakijoille, alanvaihtajille ja työnantajille lähipalveluna. Kotoutumisohjaaja voi ohjata asiakkaita työllistymistä tukeviin palveluihin, jos asiakkaalla on tarve osaamisen kehittämiseen, työkyvyn tukemiseen tai työnhakemiseen. Työllistymissä edistävissä palveluissa käytetään tarpeen mukaan tulkkia.

Yrittäjyyttä tukevia palveluita Suonenjoella tuottaa SavoGrow Oy:n elinkeinoasiantuntija.

Elinkeinoasiantuntija voi auttaa esimerkiksi yritysidean, liiketoimintasuunnitelman, rahoituksen ja markkinoinnin kanssa. Tarvittaessa elinkeinoasiantuntija voi käyttää tulkkia.

6 Kotoutumista edistävä ohjaus ja neuvonta

Kotouttamisohjaaja vastaa kotoutumista edistävän ohjauksen ja neuvonnan tarjoamisesta maahanmuuttajille. Ohjausta ja neuvontaa annetaan yksilöllisesti ajanvarauksella ja se on maksutonta. Maahanmuuttajat voivat ottaa kotouttamisohjaajaan yhteyttä esimerkiksi puhelimitse tai sähköpostitse ja sopia tapaamisajan saadakseen ohjausta omaan tilanteeseensa sopien. Mikäli yhteistä kieltä ei ole, tarvittaessa asian hoitamiseksi voidaan käyttää tulkkia. Tapaamiset järjestetään pääsääntöisesti toimistotyöaikana kaupunginviraston toimipisteessä, jossa kotouttamisohjaajan työhuone sijaitsee.

Ohjaus ja neuvonta pitävät sisällään monia asioita ja lähtökohtana ohjaukselle ja neuvonnalle on maahanmuuttajan yksilöllinen tarve. Tarkoituksena on vahvistaa ja tukea maahanmuuttajan omatoimisuutta ja osallisuutta hänen kotoutumisen polullaan.

Maahanmuuttajalle voidaan esimerkiksi jakaa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista, käyttäen apuna yleisiä jo olemassa olevia kirjallisia sekä verkosta löytyviä materiaaleja. Lisäksi voidaan jakaa paikallista tietoa esimerkiksi maahanmuuttajalle sopivista alueen palveluista sekä vapaaehtoistoiminnasta. Tämä tukee paikkakuntaan kiinnittymistä ja sosiaalisten verkostojen rakentamista.

Mikäli maahanmuuttajalla on asia, jota kotouttamisohjaaja ei voi oman toimivaltansa puitteissa hoitaa, he voivat myös ohjata ja avustaa maahanmuuttajan oikean toimivaltaisen viranomaisen/palvelun piiriin. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi Kelan, työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueiden, vastaanottokeskusten ja Maahanmuuttoviraston palvelut. Käytännössä palvelun piiriin ohjaaminen voi tarkoittaa esimerkiksi ajanvaraamista viranomaisen palvelupisteelle, terveydenhuollon soittoajan varaamista, neuvontaa virallisten lomakkeiden täytössä ja valmiiden lomakkeiden toimittamista viranomaistahoille.

Ohjauksen ja neuvonnan osalta yhteistyötä tehdään kunnan sisällä sekä eri viranomaisten kanssa. Kotouttamisohjaaja voi ohjata maahanmuuttajan tarpeen mukaan kunnan muihin palveluihin. Esimerkiksi asumiseen liittyvissä asioissa maahanmuuttaja voidaan ohjata asuntotoimistoon tai asumisneuvojalle, kun taas työllisyysasioissa hänet voidaan saattaa työllisyyskoordinaattorin ohjaukseen. Lisäksi yhteistyötä tehdään muun muassa koulujen, varhaiskasvatuksen, kansalaisopiston kuin myös liikuntaa ja hyvinvointia tukeavien palveluiden kanssa. Viranomaisyhteistyö esimerkiksi Kelan, työvoimaviranomaisen, vastaanottokeskusten ja Maahanmuuttoviraston kanssa toteutuu tarpeenmukaisena tiedonvaihtona kotoutumislain määrittelemien tiedonsaantioikeuksien rajoissa.

7 Muut palvelut kotoutumisen edistämiseksi

7.1 Asuminen

Asumisen järjestämiseen ja asumisen ongelmiin saa apua asumisneuvonnasta. Asumisneuvonnassa tavoitteena on asumisen turvaaminen ennaltaehkäisemällä ja ratkaisemalla asumisen ongelmia sekä opastamalla asumiseen liittyvissä asioissa. Asumisneuvonta on ennaltaehkäisevä palvelu mm. vuokravelkojen, asumisen häiriöiden ja häätöjen vähentämisessä sekä asumisen jatkumisen turvaamisessa. Lisäksi asumispalveluissa tulee ottaa huomioon tulevaisuudessa kokonaisvaltaisemmin asiakkaan tarve ohjauspalvelulle.

Suonenjoen kaupunki ja Kiinteistö Oy Suonenjoen Vuokratalot *vuokraavat asuntoja* hakemusten perusteella. Vuokrattavana on kaiken kokoisia asuntoja, pienistä kerrostaloyksioistä sadan neliön kerros- ja rivitaloasuntoihin. Asuntoja haetaan asuntotoimistosta lomakkeella. Lomakkeen voi täyttää sähköisesti tai paperilla. Paperilomakkeita saa asuntotoimistosta ja kaupungin neuvonnasta tai sen voi tulostaa verkosta. Hakemuksen liitteeksi on toimitettava vaaditut lisäselvitykset. Yksityisiä vuokra-asuntoja voi tiedustella alueella toimivilta kiinteistönvälittäjiltä ja suoraan vuokrakohteiden omistajilta. Suonenjoen kaupungilla on lisäksi vuokra-asuntoja. Suonenjoella on hyvä saatavuus vuokra-asuntomarkkinoilla ja kokonaisuutena kaupungin vuokra-asuntotilanne on kohtuullinen.

Kaikki kaupungin omistamat kohteet vuokrataan hakemusten perusteella ja maahanmuuttajat ovat vuokra-asuntojonossa samassa asemassa kuin muutkin hakijat. Kiinteistö Oy Suonenjoen Vuokratalojen asunnot ovat aravarajoitusten alaisia, ja näiden asukasvalinnan perusteena ovat asunnon tarve sekä hakijan tulot ja varallisuus. Kiireellisimpiä asunnonhakijoita ovat paikkakunnalle

7.2 Kasvun ja oppimisen palvelut

"Tavoite: Maahanmuuttajaperheen lapsille järjestetty tarkoituksenmukainen päivähoido- tai koulupaikka mahdollisimman nopeasti. Yhteistyö perheen kanssa on vuorovaikutteista ja vanhemmuutta tukevaa ja arvostavaa."

Suonenjoen kasvun ja oppimisen palveluiden toiminta-ajatuksena on luoda jokaiselle oppijalle turvalliset ja hyvät kasvamisen ja elinikäisen oppimisen sekä hyvä elämän edellytykset. Kasvun ja oppimisen vastuualueeseen kuuluvat varhaiskasvatus, perusopetus, lukio- ja TUVA-koulutus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta. Kasvun ja oppimisen lautakunta vastaa palvelualueilla järjestettävästä toiminnasta.

Suonenjoella perusopetuksen valmistavaa koulutusta järjestetään esi- ja perusopetuksen yhteydessä. Esiopetusikäiset oppilaat pääsääntöisesti integroidaan esiopetusryhmiin, ja muut perusopetukseen valmistavan koulutuksen oppilasryhmät opiskelevat pääsääntöisesti perusopetuksen oppimisympäristöjen välittömässä läheisyydessä. Suonenjoella perusopetukseen valmistavasta opetuksesta käytetään lyhennettä Valo. Valmistavan opetuksen opetuskielenä on suomi. Oppilas on valmistavassa opetuksessa 900–1000 tuntia, minkä jälkeen hänet siirretään perusopetukseen, mikäli hän ylittää perusopetuksen vaatimalle taitotasolle suomen kielessä ja oppimisvalmiuksissa. Oppilas voi siirtyä esi- tai perusopetukseen jo aiemmin, mikäli hänellä arvioidaan olevan siihen riittävät valmiudet.

Integroinnilla edistetään kotoutumista, suomen kielen kehittymistä ja oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa olevan oppilaan koulupolku suunnitellaan joustavasti oppilaan ikä- ja taitotason mukaan. Tavoitteena on, että oppilas saa perusopetuksen päättötodistuksen joko peruskoulusta tai aikuisten perusasteelta.

7.2.1 Varhaiskasvatus

Alle kouluikäisillä on mahdollisuus kunnalliseen päivähoitoon. Päivähoitoa järjestetään Suonenjoella päiväkotij- ja perhepäivähoitona. Perhe voi valita hoitopaikaksi myös yksityisen palveluntuottajan, joka on hyväksytty palvelusetelituottajaksi. Kunta myöntää palvelusetelituen, jolloin kuukausimaksu tällä hetkellä on asiakasmaksussa samansuuruinen kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.

Päiväkotihoidon on tarjolla alle 3-vuotiaiden, 3-5-vuotiaiden ja esiopetusta täydentävissä 6-vuotiaille tarkoitetuissa päiväkotiryhmissä. Ilta-, yö- ja viikonloppu- hoitoa järjestetään Suonenjoella ainoastaan Kopolan päiväkodissa. Esiopetusta annetaan päiväkodeissa sekä Lempyyn koulussa. Perhepäivähoito on kodinomaista pienessä ryhmässä tapahtuvaa hoitoa. Perhepäivähoitajat ovat pääsääntöisesti pitkän kokemuksen omaavia ja/tai saaneet tehtävänsä ajanmukaisen tehtävän vaatiman koulutuksen sekä työnantajan järjestämää täydennyskoulutusta. Kopolan päiväkodin vuorohoidon yhteydessä järjestetään perhepäivähoidon varahoito. Maahanmuuttajaperheiden osalta päivähoito voidaan nähdä lapsen kotoutumista edistävänä ja perheen voimavaroja vahvistavana toimena.

7.2.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja TUV A-opinnot

Perusopetukseen kuuluvat Yhtenäiskoulu (luokat 1-9) ja kolme alakoulua (luokat 1-6). Yhtenäiskoulun kanssa samassa kiinteistössä sijaitsevat Suonenjoen lukio ja TUV A-koulutus. Yhtenäiskoulun välittömässä läheisyydessä sijaitsee myös liikuntakeskus ja monipuoliset ulkoliikuntapaikat. Keskustan tuntumassa sijaitsee Sammalselän koulu ja lisäksi on kyläkoulut Iisvedellä ja Lempyyllä.

Koululainsäädännön ja opetussuunnitelmien mukaiset opetuksen ja koulutuksen yleiset tavoitteet koskevat kaikkia oppilaita. Kaikki Suomessa vakituisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia.

Maahanmuuttajille tarjotaan samat koululaitoksen palvelut kuin suomalaisille oppilaille. Maahanmuuttajien kuten muidenkin oppimisessa ja opettamisessa keskeisiä asioita ovat oppivelvollisuuden suorittaminen, tasa-arvoiset mahdollisuudet jatko-opintoihin, vieraskielisten oppilaiden äidinkielen/kotikielen taito ja riittävä suomen kielen taito.

Maahanmuuttajien kotoutumisen helpottamiseksi ja edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimenpiteitä kohdennetaan mm. seuraaviin asioihin: maahanmuuttajaoppilaat huomioidaan

opetussuunnitelmissa, järjestetään henkilöstölle koulutusta, käytetään tehokkaasti esimerkiksi tukioppilastoimintaa, korostetaan erilaisuuden hyväksymistä ja suvaitsevaisuuden edistämistä, havaittuihin epäkohtiin puututaan välittömästi ja tehdään yhteistyötä laajalla rintamalla eri tahojen kanssa. Maahanmuuttajien koulunkäyntiin liittyvissä asioissa tehdään tarvittaessa alueellista yhteistyötä. Maahanmuuttajaoppilaiden kuten muidenkin käytettävissä ovat koulukuraattorin, koulu-psykologin ja kouluterveydenhoitajan palvelut. Yhteistyötä tehdään kodin ja koulun välillä, koulun sisällä ja tarpeen mukaan koulusta ulospäin esimerkiksi eri viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Suonenjoella järjestetään tutkintoon valmentavaa TUVA-koulutusta yhdessä kuuden SavoGrow-alueen kunnan kanssa. Opetus järjestetään Suonenjoelta käsin etäyhteydellä muihin kuntiin. TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että muille valmentavaa koulutusta tarvitseville. TUVA-koulutus sisältää perusopetuksen ja lukion opintoja sekä työelämään tutustumista ja ammatillisen koulutuksen opintoja opiskelijan valintojen mukaisesti. Koulutuksen kesto on enintään vuosi, mutta opiskelija voi siirtyä jo aiemmin opiskelemaan lukio- tai ammatilliseen koulutukseen, kun hän on saavuttanut tarvittavat valmiudet.

7.3 Vapaa-aikapalvelut

7.3.1 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tukevat nuorten tervettä kasvua ja yhteiskunnallisia valmiuksia luomalla toimintaedellytyksiä, tekemällä monialaista yhteistyötä ja vaikuttamalla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Nuorisotila- ja kouluyhteistyö on isoin nuorisopalveluiden työmuoto ja ennaltaehkäisevä työ on toiminnan pääpainopisteenä.

Etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Nuoren kanssa etsitään vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja autetaan nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (1285/2016).

7.3.2 Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden tehtävä on vastata yleiseen sivistyksen, tiedon ja virkistyneen tarpeeseen ja tukea omaehtoista kulttuuritoimintaa, taiteiden harrastusta sekä kotiseututyötä. Kulttuuripalvelut tekevät vahvasti yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja toimijoiden kanssa. Kunnassa on aktiivisia toimijoita, jotka tarjoavat kuntalaisille erilaisia harrastusmahdollisuuksia teatteritoiminnasta musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteisiin.

Kulttuuripalvelut ylläpitää Kellarikalleriaa, kaupungin näyttely-, tapahtuma- ja kulttuuritilaa. Kalleriassa on vaihtuvia näyttelyitä sekä tapahtumia ympäri vuoden. Kulttuuripalveluilla on käytössä Kaikukortti, joka madaltaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien osallistumista kulttuuripalveluihin. Kaikukorttia markkinoidaan aktiivisesti myös maahanmuuttaneille.

7.3.3 Kirjasto

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, tiedon hankintaan ja virkistykseen. Suonenjoella kirjastokäytön opetusta annetaan myös vieraskielisille asiakkaille.

Suonenjoen kaupunginkirjaston toiminta-ajatuksena on laadukkaiden ja monipuolisten kirjastopalvelujen tarjoaminen kaupungin asukkaille ja kaupungissa vieraileville. Pääkirjaston lisäksi asiakkaita palvelevat lisäksi ja Lyytilänmäen kylätalon lainausasemat. Kuopion kirjastoauto kiertää myös Suonenjoella. Kirjasto tarjoaa lainattavaksi kirjoja ja muuta kirjastoaineistoa. Kirjastossa on myös asiakkaiden käytössä lehtilukusali, internet-yhteydet sekä digitaitojen- ja tiedonhaunpalvelut.

Kirjaston kokoelmissa on myös vieraskielistä aineistoa. Kirjasto huomioi voimavarojensa puitteissa eri väestöryhmien kirjastopalvelut ja tarvittaessa tilaa aineistoa myös kaukopalveluna muista kirjastoista.